

Ο ΑΒΔΗΡΙΤΗΣ
ΚΑΙ
ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΩΝ,

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΥΠΟ

Δ. Ν. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ.

ΦΥΛΛΟΝ 4. *Απριλιου* 21.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΔΘ. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ.

1857.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΟΤΕΑ.

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Διὰ μὲν τοὺς ἐν τῇ <i>Πρωτευούσῃ</i> κατὰ μῆνα	Δραχ.	4 50.
Διὰ δὲ τοὺς ἐν ταῖς <i>Ἐπαρχίαις</i> κατὰ τριμηνίαν	»	6.
<i>Προπληρωτέα</i> ἐτήσιος <i>Συνδρομῆς</i> .	»	20.

ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Διὰ τοὺς ἐν <i>Τουρκίᾳ</i> καθ' ἑξαμηνίαν εἰκοσάρια τουρκ.	3.
<i>Προπληρωτέα</i> ἐτήσιος <i>Συνδρομῆς</i> τουρκικῆ λίρα.	4.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν *Ἀθήναις* παρὰ τῷ ἐκδότη, ὁδὸς *Ροδακείου* ἀριθ. 445.
Ἐν ταῖς *Ἐπαρχίαις* παρὰ τοῖς *ΚΚ.* Ἐπιστάταις τῶν *Ταχυδρομείων*.

Σημ. Τῶν δημοσιευομένων ἐν τῷ *Ἀβδηρίτῃ* ἀπαγορεύεται ἡ μετατύπωσις, θεωρουμένων ὡς ἰδιοκτησία αὐτοῦ.

Ὅσοι τῶν *Κυρίων* δὲν ἐπιστρέψωσι τὸ παρὸν *Α'.* φύλλον θεωροῦνται *συνδρομηταί.*

Ο ΑΒΔΗΡΙΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ ΤΑ ΠΗΔΗΜΑΤΑ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Α'.

Τέλος πάντων μόλις, φιλόσπουδοι ἀναγκῶσταί μου, μόλις ἐράνη ἡ ταπεινὴ ἡμῶν ἀγγελία, πολλῶν ἀνεβάνησαν ἐπικρίσεις καὶ ἐλπίδες· καὶ οἱ μὲν ἔλεγον, (χωρὶς νὰ ἐπιζῶσιν, ὅτι καὶ ἡμεῖς σκοπὸν ἔχομεν νὰ ἐπικρίνωμεν) ὅτι τὴν ἐγγελίαν ταύτην τὴν εὕρισκον λίαν ἐγωῖσθην καὶ παράτολμον εἰς τὰ πρωτότυπά της, καὶ μᾶς ἤγγιζον μὲ τὴν εὐφυῶ των ἐρώτησιν, ἂν ἀνεγνώσαμεν τὸν *Σῶη*.

— Μάλιστα καὶ τὸν *Δουμῆς*, *Κύριοι!* ἀλλ' εἰπέτε μας, παρακαλοῦμεν, ἡ λογιότης σας ἀνεγνώσῃ τὸν *Ἀβδηρίτην*; εἶδατε τοῦ *Διαβόλου* τὰ πηδήματα; . . .

— Ἄ! τίποτε, τίποτε! μηδὲν ὑγειᾶς ἐπεφώνουν οἱ σφόδρα πατριῶται, ἐξηγῶντες τὰ αἰσθήματά των.

Ἔφαγε τῆς *Γερουσίας* τὸ γλυκὸ, μὴ σᾶς πλανήσῃ!
Καὶ ἐφημερίδα γράφει ἅ' τὴν θέσιν του μὴ πίσῃ.

Ἄλλοι πάλιν, καλοθελητὰ τοῦ ἔθνους, φοβούμενοι μήπως εἰς τὰ ἔντιμα ὑποκείμενά των διακωμωδῆται τὸ ἔθνος εἰς τὸν ἔξω κόσμον, μᾶς ἐσυμβούλευσαν τὴν μεριοπάθειαν, ἐκλαμβάνοντές μας ὡς σφόδρα ἀντιπολιτευομένους.

Καὶ ὅταν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας (ἔχι τῆς νυκτὸς διὰ νὰ μὴ γελάσωμεν εἰς τὰ ἔργα των, ἕς ἐκεῖνοι ἐπίσημον εἰς τὰ ἡμέτερα) τὴν εἶδον βλέμματα διὰζίοντα τὸν κῶνωπα, ὑπέστη ἡ ταλαίπωρος τὰς ἐρεῦνας τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, καθ' ἃς ὑπέμεινε ὡς ἡρώτις τοῦ ὠραίου φύλλου της, χωρὶς ἂ λαλήσῃ πλειότερα τῶν ὕσων τῇ ἐπετράπησαν. Διότι οὐδόλως παράδοξον, ἂν μία τῇ διέφευγε λέξις, νὰ κατεκερματίζετο καὶ τὰ μελίσματα αὐτῆς νὰ ἐγίνοντο ἀνέμων στροφοπαίγνια.

Καθὼς τὴν προχθὲς ἐν ἀθώτατον ἄνθος ἐφυλλομαδήθη ἰδιότροπα ὑπὸ τὰς λεπτοφίης χεῖρας νεανιδῶς τινος (τῆς ὁποίας δὲν λέγομεν τὸ ὄνομα διὰ νὰ μὴ πεισιμώσῃ) διότι ἐκ τοῦ γένους καὶ τοῦ

χρώματός του, τὸ ἀρετὸν ἐκείνο ῥόδον, ἐπρόδωσεν ἐνώπιον πολλῶν τὸ ἀσθημα τοῦ δωρητοῦ.

Ἄρα λοιπὸν σιωπῆ! διενόηθη καὶ ἡ ἀγγελία, ἀφοῦ ἡ ζωὴ μου κρέμαται ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἤθελε διεγείρει μία περιπλέον λέξις μου χρωματισμένη, εἰς τὴν κεφαλήν ἢ τὴν καρδίαν τοῦ κρατούντος με ὑπὸ τὸ βλέμμα του ἰσχυροῦ τῆς στιγμῆς.

Τέλος χωρὶς νὰ τὸ πιστεύωμεν, ἠλπίζαμεν ὅμως, εἰς ἕνα κάποιον τρόπον πάντοτε, γενικὴ περιέργεια ἠγέρθη, τί εἶναι Ἀβδηρίτης καὶ τί τοῦ Διαβόλου τὰ πηδήματα.

Εἰς μὲν τὸ πρῶτον, ἀναχρονισμὸς τις προκατέλαβε τὸ νοῆμον κοινὸν καὶ διέθεσεν αὐτὸ εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ Ἀβδηρίτου. Πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν, διότι μᾶς ἀποδίδει ὅ,τι οὐδ' εἰς τὸν Δημόκριτον, τὸν Ἀβδηρίτην ἐκείνον φιλόσοφον δὲν ἀπέδθη, ἐπικνεθόντα μὲ θησαυροὺς γνώσεων μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του. Ἀπόδειξις πλήρης ἐλπίδων, ὅτι ἡμεῖς αἰσθανόμεθα καὶ τὸ ἐλάχιστον καλὸν καὶ σκιρτῶμεν εἰς ὅ,τι ἐλεύθερον, εἰς ὅ,τι εὐφυέ.

Εἰς τοῦ Διαβόλου τὰ πηδήματα ὅμως, ἄρα καὶ ἡ χριστιανικὴ κοινωνία ἐσταυροκοπήθη καὶ ἔπτυσσε τρεῖς τοὺς κόλπους τῆς ἀποταξάμενης τῷ Σατανῇ. Ἡ δὲ Συνταγματικὴ πολιτεία, ἀμφίβολα μειδιάσασα εἰς ἀμρότερα, ἔστρεψε πρὸς τὴν σιδηρόφρακτον εἴσοδον τοῦ σιαιροῦ *Merdresd* καὶ ἐκεῖ ἐστήριξε βλέμμα ὀπίσθας. . . . Ἄλλ' ὁ γέρον Ἀβδηρίτης, ἐλεύθερος πάσης δεσποτικῆς, ἀτάραχος ἐδέχθη τῆς μὲν τοὺς ἐξορισμοὺς, καθὼς καὶ τῆς δὲ τὰ ἀμφίβολα μειδιάματα ὑποτονθορίζων, ὡς νεκρὴν *κοιρανιστή*, τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο— *honni soit qui mal y pense*— ὅ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον— ἐπικατάρατος ἔστω ὁ πορηρὰ λογίζόμενος.

Πλὴν τί εἶναι Ἀβδηρίτης; τί τοῦ Διαβόλου τὰ πηδήματα; μᾶς ἐρωτᾷ ἐκ προοιμίων, μέχρι στενοχωρίας ἢ ἀνοικονόμητος, ὡς μία γυνὴ, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν ἢ γυνὴ περιέργεια, χωρὶς νὰ περιμείνη καὶ κρίνη ἐκ τῶν ἔργων μᾶς. Καὶ ὁ ἄκακος Ἀβδηρίτης φοβούμενος μὴ δυσχερῆσθῆ ἢ περὶ ἐξηγηθῆ ἀπέναντι τῶν ἀναγνωστῶν του, ἢ τοῦ Οὐτινός, τῶν ὁποίων φροντίζει νὰ κολακεύσῃ τὰς ἀπαιτήσεις, διαθρόπτεται ὡς μυροεὶς ἐργολάβος καὶ βιάζεται νὰ ψελλίσῃ ὀλίγα τινα, ἐν εἰδει προλόγου, ὡς ἐκεῖνος ἐνώπιον τῆς ἐρωμένης του τὴν ὁποῖαν πάσχει νὰ πλανέσῃ. Ἡ δὲ γόησσα πλέον Μοῦσα, ἃς κλείσῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀναγνώστου εἰς ὅ,τι ἤθελε διαφύγει ἐσφαλμένον, ὅπως ὁ ἔρωσ τοὺς ὀφθαλμοὺς τρυφερᾶς κόης ἀπέναντι τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἔραστοῦ τῆς· καὶ διὰ τοῦ μακροῦ πέπλου τῆς ἃς καλύπτῃ τὰ γυμνά χάριτος καὶ ἀνοῦσια μυρμυρισματὰ του, μεταβάλλουσα αὐτὰ εἰς ἀριστουργήματα. Διότι, καὶ πιστεύατέ το, μετριοπαθεῖς ἀναγνώσταί, πιστεύατέ, ὅτι ἡ δημοσίευσις αὐτῶν μόνον σκοπὸν ἔχει νὰ προκαλέσῃ τὴν Ἑλληνικὴν εὐφυεῖα εἰς νοερὸν καὶ συνάμα ἠθικὸν ἀνταγωνισμόν, ὅπως ἐκ τοῦ τερπνοῦ προέλθῃ τῆς γλώσσῆς ἡμῶν ἡ πρόοδος καὶ τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν ἢ βελτιώσεις, καὶ τέλος ἐλευθερωθῶμεν μὴν ἡμέραν τῶν διεστραμμένων μεταγλωττήσεων.

Αὐτὰ λοιπὸν, ἢ πρόσθετε, ἀν θέλετε, γαργαλισμὸς τις δόξης· διότι ἢ φιλοδοξία, αὐστηρὴ ἀναγνώστα ἢ συμπαθὴς ἀναγνώστρια, ἢ φιλοδοξία, βλέπετε, εἶναι ἐν τῶν παθῶν, ὅπερ παντὸς ἄλλου αἰσθηματος κυριεύει τὴν εὐπλαστον τοῦ ἀνθρώπου καρδίαν, πλὴν τοῦ ἔρωτος. Ἄ! Ὁ ἔρωσ! ὁ ἔρωσ! ὁ πλᾶνος αὐτὸς τύραννος, ἐπὶ μόνου αὐτοῦ δὲν κατισχύει, διότι αὐτὸς καὶ μόνος θέλει νὰ εἶναι ὁ κυριάρχης τῶν τρυφερῶν καρδιῶν.

Καὶ τίς δὲν ἔχει τὴν φιλοδοξίαν του, ἢ τίς ἀρνεῖται, ὅτι τὸ θεαθῆναι τοῦτο, ὁ ἰδανικὸς αὐτὸς ὄγκος δὲν ἐπιδιώκεται ὑπὸ παντὸς ὄντος, ἀρκεῖ τὸ ὄν τοῦτο νὰ καλῆται ἄνθρωπος; Εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐπὶ παιδείᾳ, εἴτε διὰ πολεμικῆς ἐπιδείξεως, ὁ ἄνθρωπος δόξαν ζητεῖ, δόξαν θέλει.

Δὲν λέγω περὶ πολιτικῆς δόξης, διότι κατ' εὐτυχίαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅλοι δοξασμένοι ἐσμέν, καὶ οὐδεὶς ὁμολογεῖ ἀνικανότητα ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ἐπειδὴ καὶ τὸ σύνταγμα καθιέρωσε τὴν ἰσότητά. Δύναται τις λόγου χάριν νὰ μὴν εἶναι ἀνδρεῖος καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς μάχας· νὰ μὴν εἶναι μεγαλόνομος ἀλλ' ἀγράφματος, ἐν τούτοις νὰ μὴν ἀποφεύγῃ τὴν μαγικὴν ὑποψηφιότητα τοῦ ἐθνικοῦ παραστάτου, καὶ νὰ ἐπιζητῇ τὰ θελγηστρα τῆς Ρεβέκκας ἐξουσίας· ἴσως τοῦ σοφοῦ, ἴσως τοῦ ἐπιστήμου, ἴσως τοῦ μεγαλόνομου, ἴσως τέλος ἐξίσου, ὡς θέλει ὁ νέος ἡμῶν πολιτικὸς χάρτης.

ἴσως σφάλω, ἀλλ' ἐγὼ τοῦλάχιστον ὁμολογῶ, ὡς Ἀβδηρίτης, ὅτι ἐν τῇ ταπεινῇ μου αὐτῇ ἀδυναμίᾳ ἐπέθησα οἰανδήποτε δόξαν.

Πλὴν τί νὰ κάμω; νὰ πλουτήσω; ἀλλὰ τὸ βλέπω ἀδύνατον, ἀν καὶ ὁ ἀστερισμὸς ὅφ' ὄν ἐγεννήθην προλέγη, κατὰ τὸν Καζαμίαν, ὅτι ὅλ' ἀποθάνω πλούσιος· δὲν ἦτο κάλλιον ὅμως τάχα νὰ ζῶ τοιοῦτος πρὸς δόξαν μου;

Νὰ ἀναδειχθῶ πολεμιστῆς; Ναί! ἡ διαφροστερῆς αὐτῇ δόξα συνείνησέ με πολλὰς μέχρι παρατολημάτων, μάρτυρες οἱ ζωηροὶ παλμοὶ τῆς καρδίας μου, τοὺς ὁποίους ἠσθανόμην, ὅτε ἤμην νέος καταλαμβάνατε, εἰς τὴν θέαν τῶν χρυσοκεντήτων καὶ τῆς διακομψοῦ ζωστήρος ἐξαρτωμένης ἀθῶας σπάθης, τῆς ὁποίας ἢ θήκη, ἰσάκις κροτεῖ ἐπὶ τοῦ λιθοστρότου ἀκόμη καὶ σήμερον μὲ κάμνει νὰ ταχύνω τὸ βῆμα μου, ἀπαράλλακτα (σιωπῆ νὰ μὴ μᾶς ἀκοῦση κάμμια ἐκ τῶν χαριτωμένων ἀναγνωστῶν μας) ὡς συμβαίνει, κύριοι, διότι πρὸς τοὺς κυρίους ἀποτεινόμεθα, νὰ ταχύνωνται οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας πολλῶν νεανίδων μας εἰς τὸν ἐπαγωγὸν αὐτὸν ἦχον. Ἀλλὰ κατ' ἐλάττωμά τῆς ἢ κεφαλῆ μου, ἄλλως ἐμέτρα φαίνεται τῆς καρδίας μου τὰ σκιρτήματα, διότι εἶχεν ἢ ἰδιότροπος, ὡς ἀρχὴν, ὅτι ἢ σπάθη μόνη δὲν κάμνει τὸν ἀνδρεῖον, καθὼς οὔτε τὸ ῥάσσον τὸν εὐλαβῆ, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν, μήτε ἢ στολὴ τοὺς ὑπουργοὺς, διότι διεμαρτηρήθημεν ἤδη, ὅτι ἀπέχομεν τῶν πολιτικῶν.

Ἐπομένως δὲν ἐγεννήθην εἰς τὸν Μέγαν ἀγῶνα, διὰ νὰ ἔχω σήμερον, ὡς πολλοὶ, κεκτημένα τοῦλάχιστον δικαιώματα ἀκόπου δόξης. Ὁ δὲ μικρὸς τῆς Καλαμπάκας καὶ τοῦ Πέτα ἔλαβε τόσῳ σύντονον τέλος, ὥστε μέχρις οὐ κατορθώσω νὰ συμβιβάσω τὰς μεταξὺ τῆς καρδίας

καὶ τῆς κεφαλῆς μου διαφωνίας, καὶ ἀποφασίσω νὰ ἐπλισθῶ, οὕτε φωνὴν μὰς ἐπετρέπετο νὰ ἐκφέρωμεν, καθόσον ὁ πολιτικὸς σκοπὸς ἀνεστάλη ἐξ ὑπ' ἀρχῆς, διότι τοῦτο δὲν ἐσύμφερε πάλιν εἰς τὴν ἰδιότροπον αὐτὴν καὶ ἀκατάληπτον πολιτικὴν. Ὅμως, χωρὶς νὰ ζητῶ δικαιολογήματα, φανερὸν, διέφυγέ μου καὶ αὖθις ἡ εὐκαιρία νὰ δοξασθῶ.

Λοιπὸν ἔργου, εἰσελθε εἰς τὸν κύκλον τῶν σοφῶν, φανοῦ πεπαιδευμένους, ἐρώναζεν ἡ ἀπαιτητικὴ φιλοδοξία, γενοῦ εἰς Διευθυντῆς ἐνὸς Πολυτεχνείου· ἐκεῖ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃς γνώσεις τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἀρκεῖ νὰ λέγῃς, ὅτι αἰσθάνεσαι αὐτάς, νὰ προλέγῃς ἐνίοτε, ὅτι τάχα θὰ καταρρέουσι ἡ Ἀκρόπολις σύσσωμος καὶ ν' ἀποστηθίζῃς καθ' ἕκαστον βραβευτικὸν ἔτος μικρὸν λογιδριον, τὸ ὁποῖον ἄλλοι εὐσπλαγχνισθέντες σε διὰ τοὺς τόσους μύχθους σου συνένεταζαν, φοβούμενοι μήποτε πάθῃ ἡ περιπόθητος ὑγεία σου.

Δὲν θέλεις; γενοῦ καθηγητῆς, ἰδοὺ τὸ Πανεπιστήμιον, ἰδοὺ ἡ τῶν γραμμάτων δόξα τόσῳ ταπεινῇ φαίνεται σήμερον, ἐφ' οὗ κείται χάρτου! Ἐνῶ ἄλλοτε ἴσως εἶχε τι ὑψηλόν, τί δυσανάγκητον, διότι εὕρισκετο ἐπὶ περγαμηνῶν, ἐπὶ πλακῶν ἢ τεμαχίων μαρμάρου καὶ πᾶσα λέξις, πᾶσα συλλαβὴ κεχαρμημένη ἐπ' αὐτῶν, εἶχε τὴν ἀξίαν ὀλοκλήρου νοερᾶς ζωῆς μετρημένης διὰ τοῦ πήγους τῆς αὐστηροτέρας πείρας. Ὅτι ἐγράφετο ἐκεῖ ἐχρησίμευεν, ὡς σημεῖον νοεροῦ πηδήματος, τὸ ὁποῖον ἡμιλλῶντο νὰ φθάσωσιν οἱ σύγχρονοι, οἱ δὲ μεταγενέστεροι προσπαθοῦν νὰ μιμηθῶσιν. Ἀλλὰ σήμερον, ὅτε τὰ πάντα παρ' ἡμῖν, (ἐννοεῖται ἐκτὸς τῆς οἰήσεως καὶ τῆς ἐργολαβίας) ἐξέπεσον τῆς ἀληθοῦς τῶν ἀξίας, καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων δὲν γράφουσι πλέον ἐπὶ περγαμηνῶν, ἰδοὺ δρᾶζον τὴν περίστασιν, δοξάζουσι καὶ σύ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγεν, ἡ τυφλὴ φιλοδοξία· ἀλλ' ὁ Ἀβδηρτικὸς νοῦς μου δὲν ἐπέτα μήτε σπιθαμὴν ἀνω τῆς ἑδρας του, φοβούμενος μὴ ἀποπλανηθῇ, καὶ δὲν ἐπανεύρη τὴν κοίτην εἰς ἣν ἐπαναπαύετο ἡ συνείδησίς του.

Ἐφθασεν ὅμως, συμπολίται, ἡμέρα καθ' ἣν καὶ ὁ φιλόσοφος Ἀβδηρῖτης, ὡς ἡ ἀθῶα κόρη, μεθυσκόμενος εἰς ξένης φαντασίας πλάσματα, ἠσθάνθη δρυμότερα τῆς Φιλοδοξίας τὸν δαίμονα νὰ δάκνη μέχρι πόνου τὴν καρδίαν του, διότι ἀπὸν ὑπῆρχεν ὁ ἔρωσις (εὐρισκόμενος ὡς πληροφορούμεθα εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ὁ πονηρὸς! εἶχε φιλοτιμηθῆ νὰ κατεβάσῃ μίαν τῶν ἀριστοκρατικῶν καλλονῶν τῆς πρωτευούσης μας.) καὶ φωνὴ γόησσα νὰ τὸν λέγῃ: γενοῦ τοῦλάχιστον βρομντικὸς, πλᾶσον μυθιστορίας!

Ἡ λέξις πλᾶσον, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ὁμῶσω, κύριοι, ἐπλάνασε καὶ ἐμὲ, ὡς πλανᾷ πᾶν ὥραϊον πλᾶσμα τὸν ἄνθρωπον, καὶ προσῆξα εἰς τὴν γόησσαν αὐτὴν φωνὴν, ὡς ὁ πρωτοπλάστης Ἀδάμ, εἰς τὴν φωνὴν τῆς Εὕας καὶ ἐπίστευσα, ὡς ἐκεῖνος, ὅτι εὗρον τὸν καρπὸν τοῦ γινώσκαι καλὸν καὶ πονηρὸν. Πλὴν εὐχρηθῆτε μοι, καλοὶ μου ἀναγνώσται, μὴ θέλω νὰ μεταδώσω τὴν πλάνην μου ταύτην, πάθω καὶ ἐγὼ τὴν ἔξωσιν ἐκεῖνου, καὶ ἡ φιλολογικὴ ἀμαρτία μου, καταδιώκει τὰ τέκνα μου καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων μου· διότι ἀπὸ τοῦδε

βλέπω ἐνὸς τὰ πολύτομα λεξικά νὰ συνταράσσονται· τῶν κριτικῶν μας ἡ ψαλὶς νὰ κατακερματίζῃ ἀπαθέστατα τὰ ἔργα μου, ἀν καὶ δὲν τὰ δίδω ὡς ποιητικὸν συναγωνισμᾶ· τοὺς δὲ ἠθικολόγους ἀκούω νὰ ἐξαιμούν, ὡς ἀπὸ τοῦ κιβωτίου τῆς Πανδώρας (χωρὶς νὰ κακιώσῃ ἡ φίλη μας, διότι δὲν ἐννοοῦμεν αὐτὴν) κακίας ὑπὸ φιλοπαίγμον κάλυμμα, τὰς ὁποίας μὰς ἀποδίδου ἐνῶ ἡμεῖς οὐδ' ἀνελογίσθημεν.

Ἀλλὰ καὶ νὰ θέλω τώρα δὲν δύναμαι νὰ ὀπισθοδρομήσω· ἀφοῦ εἰσῆλθα εἰς τὸν χορὸν, πρέπει καὶ νὰ χορεύσω. Ἡ Φιλοδοξία, βλέπετε, εἶναι πάθος ἀνίατον, οὐκ ἔχ με καθεύδειν· τέλος ἰδοὺ πῶς σκεφθεῖς παρεπίσθη καὶ ἔγινε βρομντικὸς.

Πρῶτῃ εὐκολία, εἶπα· δὲν ζῶμεν εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἦθελες δὲν ἦθελες ἔπρεπε νὰ γράψῃς ἐπὶ περγαμηνῆς· ὁ συρμὸς αὐτὸς παρῆλθεν. Οὕτε νὰ σκαλίσῃς ἐπὶ πλακῶς, τῆς ὁποίας τὸ βᾶρος μὲ κάμνει νὰ ριγῶ, διότι ἐλεύσεται ἡμέρα, (ἦτις λεχθῆτω ἐν παρενθέσει, δι' ἐμὲ θὰ εἶναι νύξ) καθ' ἣν τὸ βᾶρος αὐτῆς θέλει καλύψει τὴν χεῖρα ταύτην τὴν χαράττουσαν τὸ ἐπιτύμβιον τῆς. Ἐπομένως, δόξα τῷ ἔρπυρῳ! ὁ λευκὸς οὗτος καὶ ἀπλοῦς χάρτης, ὅστις δὲν ἀξίζει πολὺ, δύναται νὰ δεχθῇ καὶ τὰ ἰδικά μου δρυνοσκαλισματὰ ἀγογγύτως, ἀφοῦ τόσα μέχρι τοῦδε ἐδέχθη· καὶ μήτε τὰ χροτοποιεῖα τῆς Εὐρώπης, (διότι τὰ ἡμέτερα θέλουσι καταρτισθῆ κατόπιν) θὰ στερεώσωσιν, διότι ἐγὼ θὰ σχεδιάσω πολλὰ καὶ θὰ γράψω ἐν.

Λοιπὸν, ἀφοῦ τέλος καὶ ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀναμείγνυται τις αὐθαδῶς εἰς τὰ πολιτικά, — ἐμπρὸς εἶπα· καὶ ἰδοὺ ἐρέμβασα ἐπὶ τινὰ καιρὸν, ἐμελαγχόλησα, ἔτρωγα ὀλίγον καὶ ἔπινα πολὺ, διὰ νὰ καθαρίσω τὸ πνεῦμα, καὶ ἡμέραν τινα πιστεύσας, ὅτι ἦτο ἀκμὴ, κατεκλείσθη ἐρημητικῶς ἐντὸς τοῦ δωματίου μου χωρὶς νὰ τρέχω, ὡς συνήθως πράττουσιν οἱ βρομντικοί, τὰ ὄρη, τὰς κοιλάδας διὰ νὰ ἴδω τὴν ἀνατολὴν ἐνὸς ἡλίου, ἢ τὴν δύσιν τῆς Σελήνης· μήτε ν' ἀκούσω τὴν παράδοξον γλώσσαν τῶν ἀνέμων καὶ αἰσθανθῶ τὴν ἔκστασιν ἐντὸς τῆς ἐρημίας, ἢ τέλος τὸν φλοῖσθον ἐνὸς βυακίου ἠρέμῃ καὶ παιγνιωδῶς φεύγοντος ὑπὸ τὴν χλύνην, ὄχι! ὁμολογῶ τὴν ἔλλειψίν μου, πλὴν συγχωρήσατε τὴν ἰδιοτροπίαν μου, διότι ἰδιότροπος εἶναι καὶ ἡ φύσις τῆς χώρας μας. Ἐλαβὰ ὅμως πολλὰς δεσμίδας χάρτου ἐνώπιόν μου, καὶ ἐμβάπτων δι' ἐνὸς ἐργαλείου, διέππου ἀξίας, ἐντὸς μελαίνης βαφῆς, ἔρριπτα αὐτὴν ἄφθονα ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιαγραφῶν οὕτω τὸν Ἀβδηρτικὸν μου νοῦν, ὅπου μετὰ πολλὰ κατόρθωσα τέλος νὰ καταρτίσω, ἀνευ πολυτελείας φιλολογικῆς τὰ ἐξῆς ἔργα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀνοικονόμητος πάντοτε, ὡς εἶπα φιλοδοξία, πρόσθετος ἦδη καὶ τις ἐγωῖσμός, μὲ παρέσυρον εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν. Ταῦτα δ' εἰσίν.

Ἡ καταπεσοῦσα στήλη τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Ἡ Ναυτικὴ μου ζωὴ.

Τρεῖς μῆνες παρὰ τῇ Δουκίᾳ τῆς Πλακεντίας.

Δύο νύκτες καὶ μία ἡμέρα.

Ἡ Φόνισσα.

Οἱ ἱππόταί τῶν Ἀναργύρων.

Μία πανήγυρις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἰλαιῶνος.

Καί ὅσα ἄλλα γράψω ἀββύόμενος ἐξ ἰδίας ἡμῶν κοινωνικῆς πηγῆς καὶ ἱστορικῶν γεγονότων, τὴν ἠθικὴν πραγματευόμενα, οὐχὶ κατὰ τινὰ τρόπον ἐκπληκτικόν, προσβάλλοντα τὴν φαντασίαν, ἥτις ἔχει ἐπιβροῆν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου διοργανισμοῦ, οἷαν ἡ σελήνη ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ λεχθῆτω μεταξὺ μας, ὁ συρμᾶς ἐπὶ τῶν κυριῶν· ἀλλ' ἀφελῆ εἰς τοὺς ῥομαντισμούς των, ὡς αἱ παρθένοι μας, καὶ ἀκριβῆ εἰς τὸ ἱστορικόν των, ὡς ἡ γραφομένη νέα ἱστορία τῆς Πατρίδος μας· — εἰς τὸ τελευταῖον μάλιστα νομίζω ὅτι ἐπέτυχα !!!

Ἄν κατορθώσω λοιπὸν διὰ τῶν ἐλίγων τούτων νὰ θέλω, ἐδοξάζομαι ὡς Ἀβδηρίτης, ἔχων μακρὰν δόξιν νοῦ· εἰδὲ καὶ μὴ ὄλο τὸ ἐνακτίον, οὐδεὶς ἔλεγχός ἐλπίζω θέλει τύπτει τὴν ἀθῶαν συνειδησίν μου, μὲ ὅσα καὶ ἂν κατακραυγάζωσιν οἱ ῥάθυμοι, οἱ ἀφιλόδοξοι· καθὼς δὲν ἔτυπτεν ἡ συνείδησις καὶ τοὺς πάλαι ἐντίμους συμπολίτας μου, ὅταν θελήσαντες νὰ μιμηθῶσι τὰ μεγάλα καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς ἐποχῆς των, ἀπεφάσιον νὰ ἐγείρωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως των παμμεγέθη λέοντα, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου καὶ τοὺς ῥώθωνας ἔμελλε νὰ ἀναβρῆ ἀρθρον ὕδωρ. Ἀλλ' ὅτε τοῦ ἔργου συμπληρωθέντος τὸ ὕδωρ ἀρέθη, ἦτο τόσῳ ἐλίγον, ὥστε ἐνόμιζες, ὅτι ὁ κυκλώπιος ἐκεῖνος λέων ἔπασσε συνάγχην ἀποστάζουσαν ἐκ τῆς ἄκρας τῆς ρίνος του, καὶ οἱ Ἀβδηρίται ἐξεκαρδιζόντο γελῶντες ἀθωότατα εἰς τὴν θέαν αὐτοῦ, προσθέτοντες μάλιστα· ὁ ταλαίπωρος! ἀνάγκη ἔχει νὰ νοσηλευθῆ εἰς τι νοσοκομεῖον.

Τὸ σπουδαιότερον ἔμεις ἦτο, ὅτι δειλιῶν μήποτε ἡ ἔκρη τῶν ἔργων τούτων δημοσίευσίς, ἤθελε συνεπιφέρει τὴν πλῆξιν ἐν τῇ μονοτονίᾳ ἐβασάνιζα τὸν πτωχὸν νοῦν μου, πῶς εἰς τὰ ῥομαντικά ταῦτα ἠδύνατο νὰ ἀναμιχθῆ καὶ τὸ εὐτράπελον ὑπερ ἀρέσκει, ὡς ὁ κωφός, καὶ εἰς ἔθρονον πνευματῶδες καὶ γοργὸν ν' ἀνεπτύσσεται, ἂν ἦτο δυνατόν, τῆς ἐποχῆς τὸ πνεῦμα· καὶ ἔπου τερπνόν τι καὶ περίεργον νὰ περιείχεται εἰς αὐτὸ, ὡς εἰς μίαν τινὰ ἀνθοδέσμην τὰ ἐκλεκτότερα ἄνθη ἐνὸς κήπου, ἀπὸ τῆς ἀριστοκράτου καμελίας, μέχρι τοῦ ἐρωτομανοῦς Ἰακίνθου καὶ τοῦ ἀφελοῦς Ἰου· τὸ δὲ κρᾶμμα αὐτὸ ἔλεγα νὰ δημοσιεύσω εἰς τακτικῶς ἐκδιδομένην ἰσημερίδα, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ἀβδηρίτης.

Β'.

Ἦτο λοιπὸν ἡμέρα δευτέρα τῆς ἐβδομάδος· α' ἔγι, ἦτο τρίτη, διότι τὴν ἡμέραν ταύτην θεωροῦσιν, οἱ δεισιδαίμονες, ὡς ἡμέραν κακῶν συναντήσεων· καὶ δὲν ἠξούρω πῶς, ἀλλὰ τότε, λέγει, τοῦ οὐρανοῦ οἱ ἀστερισμοὶ ἐνακτιοῦνται κκοκοβούλως εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιχειρήσεις, καὶ τὰ σατανικὰ πνεύματα διατρέχουσι τὰς κοινωνίας ἐμπεδομένα εἰς τῶν θεοβουμένων τὰ διαθήματα. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ γελᾷ εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἰδέαν, ἀφοῦ καὶ εἰς τὸν Ἀβδηρίτην ἡ τρίτη ἡμέρα παρέσχε διὰβολικὰς συναντήσεις;

- Τέλος πάντων σε επέτυχα, μα 'χε χάρη σου 'εσώθη η Ζηρά.....
... δέλεο μωπών δια τόν κόπο σου τηλενοηώς!...

Ἦτο λοιπὸν ἡμέρα τρίτη, καθ' ἣν ὁ γέρον Ἀβδηρίτης, (καὶ συγχωρήσατε ἤδη τὴν εἰς τρίτον πρόσωπον διήγησίν του, διότι ἔπου ὁ διάβολος παίξει σπουδαῖον ἢ εὐτράπελον πρόσωπον, χριστιανικώτερον εἶναι ἢ ἀντωνυμία ἐγὼ, νὰ λαμβάνῃ τὴν τριτοπρόσωπον θέσιν της). Ὁ Γέρον λοιπὸν Ἀβδηρίτης φιλοσοφικῶς περιτετυλιγμένος τὸν τρίθωνά του διέβαινε, οὐχὶ ἔφιππος, ὡς πάντοτε μία ἀστυνομία μας, οὔτε ἐπὶ κομψοῦ δίφρου, ὡς ἐνίοτε *εἰς ἐφημεριδογράφος σφόδρα ὑπέρμαχος τῶν ἀρχῶν τῆς *Τρίτης Σεπτεμβρίου* ἀλλ' ἀποστολικῶς ἐπακουμβῶν τὴν βακτηρίαν του, ἔβαινε λέγομεν, τὴν πρὸς τοὺς Πατρισοὺς ἀγούσαν, περὶ τὴν ἔκτιν ἀκριβῶς ὡς ἔγγιστα ὤραν τῆς ἐσπέρας.

Ὁ Οὐρανὸς ἀνεφέλος καὶ γαλιναῖος διέχυνε τὴν πλάνην του εἰς τὰς σκιρτώσας ψυχὰς, καὶ ἡ ἡρεμος φύσις (αὐτὰ, κύριοι, εἶναι ῥομαντικά) ἀνεπτέρου τὴν φαντασίαν τῶν ῥομαντιστῶν καὶ τοῦ γέροντος Ἀβδηρίτου, ἔστις μονολογῶν διήλθεν ἔμπροσθεν τῶν καφεναίων τοῦ κοινοῦ περιπάτου *Ὀλυμπος* καὶ *Πάρης* χωρὶς νὰ στρέψῃ, χωρὶς νὰ σταθῇ· διότι συντάττων τὴν ἀγγελίαν του, εὗρισκετο εἰς τὸ τελευταῖον αὐτῆς μέρος καὶ ἐβασανίζετο πῶς νὰ ἐπιγράψῃ, καὶ τὸ ἐν εἶδει κοινωνικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἄρῃρον του τὸ εὐτράπελον, τὸ εὐφυὲς καὶ . . . καὶ δὲν εὗρισκε κατάλληλον τῶν ιδεῶν καὶ τοῦ πράγματος ὄνομα.

Τῷ ἐπῆλθεν ἰδέα νὰ ἐπιγράψῃ αὐτὴ—κοινωνικὴν ἱστορίαν,— ἀλλ' ἀμέσως παρητήθη τῆς ἐπωνυμίας, διότι εὗρεν αὐτὴν ἀνωτέραν πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος.

Νὰ τὸ ὀνομάσῃ ἀπλῶς—*εὐτράπελον* ἱστορίαν;—καὶ πάλιν ἐφοβήθη μὴ ἐγγίση τοὺς νέους ἡμῶν ἱστοριογράφους εἰς τὴν *ἀδυναμίαν* των καὶ κατὰ *συνέπειαν* (ἂς μεταχειρισθῶ καὶ ἐγὼ τὰ τυπικὰ τῶν δημοσίων γραφείων) πεισμόςουν, καὶ καθὼς οἱ νέοι ἱστορικοὶ μας εἶναι *φιλότιμοι*, οὐδὲν ἄλλως παράδοξον νὰ διαστρέψουν καὶ ἄλλην σελίδα τῆς γραφομένης ἱστορίας τῆς Πατρίδος μας. . . .

Εἶχεν ἀποφασίσει σχεδὸν νὰ τὸ ἐπιγράψῃ.—*Ἔργα καὶ ἡμέραι*—, ἀλλ' εὐτυχῶς, ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι οἱ ποινικοὶ μας νόμοι τιμωροῦν τὸν σφετεριστὴν ξένης ἰδιοκτησίας· ἂν καὶ ὁ εὐγενὴς τὴν καρδίαν, ὡς τὰ ἔργα καὶ ἡμέραι του, ἰδιοκτήτης, ὡς εἶπεν, τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ἔθελεν ἰδεῖ συμπαθῶς πιστεύομεν, ἕνα γέροντα Ἀβδηρίτην, τιμῶντα τὴν ἐπιγραφὴν, χωρὶς νὰ δυνηθῇ καὶ πλησιασῇ τὸ ἔργον.

Μολοταῦτα τίς εἶδεν; διελλογίσθη, ἂν δὲν ἤθελε παρεξηγηθῆ καὶ τοῦτο εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ὡς παραξηγῆται ἀπὸ τινος πᾶσα ἑλληνικὴ πράξις, καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτὸς, ἔστις εὗρισκεται ἤδη μεταξὺ τοῦ ἔξω κόσμου, μᾶς ἀποδώσῃ, χωρὶς νὰ τὸν ἀδικήσωμεν, ἰδιοτελεῖ τινὰ σκοπὸν, καὶ τότε; . . . καὶ τότε ἐλέπετε, ἀναγνώσταί μου, ἔτι χάριν τοῦ ἐρωτηματικοῦ αὐτοῦ, ἐγκατέλειψε μετὰ πείσματος καὶ τὴν ἐπίζηλον αὐτὴν ὡς τὸ ἔργον ἐπιγραφὴν.

Ἀλλὰ καὶ τί νὰ τὸ ὀνομάσῃ! ἂν ἦτο δυνατόν ἐσκέφθη νὰ τὸ βαπτίσῃ μὲ τινος διαβόλου ὄνομα· πλὴν τότε, διεννοήθη μετὰ πένθους,

ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ τὸν διάβολον αὐτὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὥστε τὸ ἔργον νὰ εἶναι ἄξιον τῆς ἐπιγραφῆς.

Δύσκολον ὅμως νὰ εὕρῃς σήμερον παρ' ἡμῖν, ἕνα Χωλὸν διάβολον, ἢ τὸν ἐκ κληρονομίας διάβολον τοῦ μυθιστοριογράφου Σουλὲ' ἂν καὶ βεβαίως θὰ ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἡμῶν παρεπιδημούντες διάβολοι ὑπὸ διάφορα ὀνόματα.

Ἀλλὰ τοιοῦτος διάβολος, ἠξεύρεις τί διάβολος θὰ εἶναι; ἂν μὲν ἦναι καλὸς, φοβοῦμαι μήπως σκάσει ἀπὸ πείσμα, εἰς τὰς πονηρίας τῆς ἀνθρωπείας κοινωνίας μας.

Ἄν δὲ πάλιν κακὸς, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν διάβολος καὶ καλὸς δὲν γίνονται; τότε μήτε τὸν διάβολον αὐτὸν ν' ἀπαντήσῃς μήτε τὸν σταυρὸν σου νὰ κάμνης διὰ τὸν ἐξορκίζῃς.

Τοιαῦτα ἦσαν αἱ σκέψεις τοῦ Ἀβδηρίτου, καὶ συνεταράττετο καὶ ἐδυχαίρενε, διότι μία ἐπιγραφή τὸν ἀπασχολεῖ ἤδη δλόκληρον ὥραν, ἐνῶ ἄλλοι εὐφύστεροι, ἐν μιᾷ, δλόκληρα ποιήματα ἐπικρίνοντες ἐπιγράφουσιν— ἀνάξια!

Ἦδη εὐρίσκειτο ἐν μέσῳ σκότους, ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς μετὰ τὸ Παντολυποῦ γιγούρας, ὑφ' ἧς διέρχεται τοῦ Κηφισοῦ ὁ χειμάρρος. Ἐκεῖ ἔστι νὰ ἀναπνεύσῃ τὴν στενοχωρίαν του καὶ ἀνέβλεψε τὸν οὐρανόν, τοῦ ὁποῦ τὸν αἰθέρα διήρχοντο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, δύο σπινθηροβολοῦντες ἀστέρες καὶ κατέπιπτον σβυνόμενοι εἰς τὸ μέγα κενὸν τοῦ στεραϊώματος.

Ἄν παρῆλθε στιγμή καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκοήν του βοή συρίζουσα, ὡς λίθου σφενδονιζομένου καὶ κτύπος βαρῦς πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον τοσοῦτω τὸν ἐκλόνισε, ὥστε παρ' ὀλίγον, ὁ Γέρων Ἀβδηρίτης, νὰ εὐρεθῇ ἐκτάδην καθ' ὅλον τὸ μήκος του, καὶ τότε ἀπωλοῦνται πάντες οἱ διαλλογισμοὶ αὐτοῦ, ἀδίο ἀγγελία, ἀδίο ἐπιγραφή!—Εὐτυχῶς ὅμως ἔστηρίχθη ἐπὶ τῆς βάρβου του καὶ μόνον

— Αἱ! αἱ! ἐπερώνησεν, ἐκ τοῦ πόνου· ἰδὲ τὰ διαβολόπαιδα! τοιαύτην ὥραν πετροβολοῦν.

— Μὴ βλασφημεῖς, τὸν λέγει, φωνή τις ἑλαφρὰ μὲν, ἀλλ' ὀξεῖα ὡσεὶ πίθηκος θυμωμένου. Μὴ βλασφημεῖς, διότι τὸ διαβολόπαιδο τὸ κρατεῖς ἤδη.

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὑπὸ τὴν χεῖρα του τὴν ὁποίαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, εἶχε θέσει πρὸς τὸ μέρος τοῦ κτυπήματος, ἠσθάνθη ὅτι ἐσάλευσεν, δὲν ἦνσιν ὅμως τί συνέβαιναν. Ἡ φωνὴ τὸν συνετάρραξεν ὀλίγον, ἀλλ' ἄνθρωπος αὐτὸς χωρὶς δεισιδαιμονίας, ἔστρεψε πρὸς τὴν παράδοξον αὐτὴν φωνὴν καὶ μεθ' ὀλίγου ἔσπευσε τὸ σαλεύον, τὸ ὁποῖον ὅμως τοσοῦτον ἰσχυρῶς εἶχε προσκολληθῆ, ὥστε ἐνόμιζες, ὅτι δι' ἀγγύστρων προσηρτήθη ἐκεῖ.

Διὰ τελευταίας προσπαθείας ὅμως, ὁ Ἀβδηρίτης, τοσοῦτον συνέσφιγγεν ὑπὸ τὴν νευράδιον χεῖρα του τὸ ζωῦφιον, ὥστε ἐκεῖνο ἔσπευσε φωνὴν ἀγρίαν, ὡς τοῦ Ταοῦ.

— Οὐαὶ! ἐκραξεν· ἑλαφρὰ ἄνθρωπε, πλάσμα εἶμαι, σάρκας καὶ ὀστέων ἔχω καὶ ἐγώ, μὴ με καταθραύσῃς, κινδυνεύω.

— Καλὰ! πλὴν τί διάβολος πλάσμα εἶσαι ἂς ἴδωμεν· φωνὴ ἀγρίου

ζώου καὶ λαλιὰ ἀνθρώπινος, εἰς σῶμα μικροῦ πίθηκος, διότι ἔχεις καὶ οὐρανὸν βλέπω, τὴν ὁποίαν περιτυλίσσεις εἰς τὸν θραχιάνα μου! Πλὴν λάλει ἢ μὰ τοὺς προγόνους μου σὲ πνίγω· καὶ λέγων, ἐδοκίμασεν ἂν δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ.

— Δεεέσποτα! δι' ἀάβολος εἶμαι! ἐξεφώνησεν ἀποπνιγόμενον τὸ δαιμόνιον.

— Διάβολος! ἐπανελάθεν ὁ Ἀβδηρίτης· καὶ δὲν ἠξεύρωμεν ἂν ὠχρίασεν, ἢ χεῖρ του ὅμως χαλαρωθεῖσα ἀπὸ αἰσθημα ἀνθρώπινον, ἀφῆκε τὸ διαβολίδιον ἐκεῖνο ν' ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως· καπνὸς δὲ τότε κολλάσσει ἀπόζων βῆτιν καὶ θεῖον ἐξῆλθε τῶν πνευμόνων του, καὶ ἐν τῷ ἅμα, ὡσεὶ νέφος σκοτεινὸν περιεκάλυψεν αὐτοὺς, καὶ ὁ Ἀβδηρίτης οὐδὲν τῶν πέριξ αὐτοῦ διέκρινε πλέον. Ἐνώπιον του δὲ παρέστη, ὡς ἐν ἡμέρᾳ μέση, μορφή μικρογραφικὴ, μὲ δύο σπισθοροβολοῦντας στοργγγύλους ὀφθαλμοὺς καὶ κεφαλὴν διακοσμουμένην μὲ τρία μικρὰ κερατίδια. Πρὸσωπον εὐτραφὲς καὶ στοργγγύλον, δύο μικρὰ ὠραϊόταται χεῖρες καὶ εὐσαρκία σώματος ἀπεικόνιζον νήπιον, τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν τοῦ ὁποῦ ἐφερον ἔνυχας ἀρεστοῦ μεγέθους, κυρτοὺς πρὸς τὰ ἄκρα.

Ἄν δὲν εἶχε τὰ κερατίδια καὶ τὸ δέρμα του ἦτο λευκόν, ἠδύναστο χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὴν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἔνυχας, νὰ ἀγοράσῃ αὐτὸ ὡς ἐν ἐρωτίδιον παμπόνηρον, δι' οὗ μία ἐρωτότροπος σειρήν τοῦ θεάτρου μας ὑποκρίτρια, πῶσα δὲν ἠδύναστο εἰσεῖτι νὰ πλέξῃ εἰς τινὰς τῶν ἐνθουσιαστῶν ἐργολάβων μας. Ὁ Ἀβδηρίτης ἔδακνε τὰ χεῖλη, καὶ μετενόει δικατὶ νὰ ποθήσῃ τὸν διάβολον, καὶ πάλιν ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμφιβάλλον εἰς ὅ,τι ἔβλεπε καὶ ἐκράτει· τέλος ἀπεφάσισε νὰ βεβαιωθῇ καὶ

— Σὲ ἐξορκίζω· εἶπε, πνεῦμα ἀκάθαρτον!

— Χί! χί! ἐγέλασεν ὁ διάβολος, καὶ τὸν γέλωτά του ἀντηγήσαντα καθ' ὅλην τὴν πόλιν πολλοὶ τὸν ἐξέλαθον ὡς κρωγμὸν διαβατικῶν ὀρνέου. Λάθος ἔχεις, ἄνθρωπε, δὲν εἶμαι πνεῦμα, ἀλλὰ διαβολίδιον σύσσωμον καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ τρικέρατα, ὡς βλέπεις.

— Λοιπὸν σὲ ἐξορκίζω, διάβολε τρικέρατε! ὕπαγε ὀπίσω μου Σα-τκνᾶ! καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποτινάξῃ μακρὰν.

— Τοῦ κακοῦ κοπιᾶσεις, ἐπανελάθε τὸ δαιμόνιον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς οὐρᾶς του ἐκράτει ἤδη τὴν χεῖρα τοῦ Ἀβδηρίτου· ἦλθα χωρὶς νὰ θέλω ἀλλὰ θὰ φύγω ὅταν θέλω. Μάθε ὅμως, ὅτι δὲν εἶμαι δαιμόνιον κακοποιῶν μὲ μαύρην ψυχὴν ὡς τὸ δέρμα μου, ἀπειναντίας εἶμαι ἐν μικρὸν διαβολίδιον κοινωνικώτατον· ἔχω τὰς ἀρετὰς μου ὡς δαίμων, καθὼς καὶ σεῖς ὡς ἄνθρωποι ἔχετε τὰς κακίας σας. Εἶμαι περισπούδαστον, εἰς τὸν ὅστις γνωρίζει νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὰ προτερήματά μου, καὶ βδελυκτὸν ἂν θελήσῃ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς κακίας μου, ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν εἶμαι τοῦ ἄδου ἢ τῆς κολλάσσει δαίμων, εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶναι προωρισμένοι, ἢ καταδικασμένοι νὰ εἴπω κάλλιον, νὰ διατρέχωσι τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων ὡς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἐπὶ ποινῇ ὅμως πάντοτε, καὶ τὴν ποινὴν μου αὐτὴν ἐξοφλήσῃ νὰ ἐξοφλήσω, καὶ κατὰ τύχην ἔπεσα ἐπὶ σέ.

— Λοιπόν! εἶπεν ὁ Ἀβδηρίτης, ἀναλαμβάνων ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν χαρακτήρα του.

— Λοιπόν! ὑπέλαβεν ὁ διάβολος, εἶμαι αἰχμάλωτός σου, Δέσποτα ἄνθρωπε, καὶ δύνασαι νὰ προσταξῆς.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Ἀβδηρίτης μετὰ προφυλάξεως, φοβούμενος μὴ περιπέσῃ εἰς τινὰ διαβολικὴν πλεκτάνην· ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν ἀνάγκην σου.

— Ἔχω ἐγὼ ὅμως τὴν ἰδικὴν σου, καὶ ὅλοι τῶν συνόδων σὰς οἱ ἐξορκισμοὶ δὲν δύνανται νὰ μὲ ἀποχωρήσουν ἀπὸ σοῦ, διότι ἔδωκα τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὡς διάβολος πάντοτε, ὅτι θὰ μείνω αἰχμάλωτος πιστὸς, ἐνόσω θέλω, εἰς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον τὸν ὅποιον ἤθελα συναντήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ τὸν λόγον αὐτὸν τῆς τιμῆς δίδω καὶ ἐνώπιόν σου, ὅτι ἂν ἠξέυρης νὰ ὠφελῆθῃς ἐκ τῶν προτερημάτων μου δὲν ἔχεις νὰ πάθῃς κακόν, ἐννοεῖς ὅμως ἐξ ἄλλου, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ μένω καὶ ἀργός, σκάζω ἐκ τῆς πλήξεως· ἔπειτα καὶ παρὰ τοῖς διαβάλοις καθὼς καὶ παρὰ τοὺς ἀνθρώπους—ἀργίῃ στείδος ὡς ἔγραφεν ἐπὶ τῆς θύρας τῶν ἀποθηκῶν του εἰς ποιητῆς ἐν Πειραιεῖ· καὶ νὰ σκάσῃ διάβολος ἐκ τῆς ἀργίης, ὑπηρετῶν ἄνθρωπον, τοῦτο θὰ εἶναι πρωτοφανές.

Ὅθεν καταλαμβάνεις, ὅτι οὐ μόνον δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀφήσω ἀλλὰ πρέπει νὰ μοῦ ὀρίτῃς καὶ ἐργασίαν, ἄλλως σοῦ προλέγω, ὅτι θὰ πράττω διὰ λογαριασμόν σου ὅ,τι μοῦ ἀρέσκει, καὶ βεβαιώσου ὅτι τοῦτο δὲν θὰ ἀρέσκει εἰς Σέ, καὶ ἰδοὺ ἀρχίζω· ἐφύσησεν, καὶ τὸ περικαλύπτον αὐτοὺς νέφος διαλυθὲν, ἄφησε τὸν Ἀβδηρίτην εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ τῶν ἀστέρων μόνον τὸ φέγγος· τὸ δὲ διαβολίδιον ἐν πήδημα ἔκαμε καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ κλώνου τοῦ παρακειμένου δένδρου χωρὶς νὰ ἀποσύρῃ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ἀβδηρίτου τὴν οὐρὰν του, ἥτις ἐμκύνθη, ὡσεὶ σχοινίον καὶ ἐσύρετο κατὰ γῆς.

Ὁ Ἀβδηρίτης θεώρει περίεργος· κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἵππεὺς στρέφων τοῦ περιπάτου τῶν Πατησίων ἔτρεγε καλπάζων τὸν ἵππον του· ὁ Ἀβδηρίτης ἠθέλησε νὰ ἀποσυρθῇ πρὸς τὴν ἐναντίαν τοῦ δαβόλου πλευρὰν τῆς ὁδοῦ· ἀλλὰ μόλις ἐν βῆμα ἔκαμε καὶ ἡ οὐρὰ τοῦ διαβόλου ἢ τὸ σχοινίον ἐντάθεν περιέπλεξε τοὺς πόδας τοῦ ἵππου, ὥστις ἀνωρθώθη αἴφνης, ἐσκίρτησεν, ἔρριψε τὸν ἀναβάτην του καὶ ἔφρευε μέγα τάχος πρὸς τὴν πεδιάδα εἰς μεγάλην τοῦ Ἀβδηρίτου ἐκπληξιν, ὅστις ἰδὼν τὸν διάβολον ἐπικαθήμενον τοῦ ἡμιθανοῦς ἐκείνου μὲ βλέμμα σπινθηροβολοῦν,

— Στῆθι! διάβολε, τὸν λέγει.

— Πρὸσταξε Δέσποτα, ὑπέλαβεν οὗτος, ἀλλὰ ταχέως, ἂν θέλῃς νὰ ἔχῃς ἓνα φίλον πλειότερον, εἰδ' ἄλλως, ἐτοιμάσου νὰ ἐπισκευθῇς τὸν Κύριον Εἰσαγγελέα, καὶ χωρὶς νὰ ψεύδωμαι τὸν Μενδρεσέ, διότι ἡ νυκτοφυλακὴ, ἥτις ἰδοὺ, φθάνει, θὰ πιστεύσῃ ὅτι σὺ ἐστεῖλες αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἐνώπιον . . . ἐνώπιον τέλους, καὶ δύσκολα ἀποδεικνύεται τίς ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης ἀθώου, ὅταν μάλιστα καθὼς βλέπῃς, ὁ διάβολος ἀνέμιξε τὴν οὐρὰν του.

Λοιπόν, ἢ μοῦ θίξεις ἔργον ἢ ἐξακολοῦθῶ διὰ λογαριασμόν σου πάν-

τοῦτε· καὶ ἰδοὺ ὁ πρωτελευταῖος στεναγμὸς τοῦ ψυχορραγοῦντος, ὁ δεύτερος θὰ εἶναι ἡ διαμαρτύρησις, τὴν ὁποίαν, πᾶσα ψυχὴ ἀποχωρίζομένη τοῦ σώματος, ἀφίνει ἐπὶ τοῦ ἐνδύματός της διὰ νὰ δικαιολογήσῃ ποτε, πάλιν ἐνώπιον . . . ὅτι ἀθώα εἶναι αὐτὴ, καὶ μόνον τὸ σῶμα ἢ ἡ ὕλη ἦτο παραίτιος τῶν ἐπὶ γῆς ἁμαρτημάτων της· εἶπε καὶ ἠτοιμάσθη νὰ πηδήσῃ.

— Στῆθι! τὸν λέγει, διάβολε, σῶσον αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

— Τὸ χρέος μου νὰ σὲ ὑπακούω, Δέσποτα· ἀλλὰ θὰ ἔχω ἔργον διαρκές;

— Ὅθ' ἔχῃς, ἐψέλλισεν ὁ Ἀβδηρίτης ἐνθυμηθεὶς τὴν ἀγγελίαν του, ἀρκεῖ νὰ ἦσαι ἰκανός.

— Διὰ μόνα τὰ ἀνθρώπινα, ἀπεκρίθη ὁ διάβολος.

— Ὅμοσε!

— Ὁμνύω! εἰς τὴν διαβολικὴν πίστιν μου.

— Ὅχι, εἰς τὸν Θεόν.

Ὁ Διάβολος ἐρρίγησε καὶ συνεστάλη.

— Εἶναι ἀδύνατον! ἀπεκρίθη· ἡ διαβολικὴ γενεά μου, δὲν μοῖ τοῦ ἐπιτρέπει· πλὴν πείσθητι ἂν θέλῃς νὰ σώσῃς τὸν ὄμοιόν σου αὐτόν.

— Ἀλλὰ ποῦ νὰ βασιθεῖ;

— Ἐπὶ τοῦ ὄρκου καὶ τῶν ἔργων μου.

— Ἔστω!

— Ἐσώθη καὶ ἐσώθη εἶπε! ἤπλωσε τὰς λεπτοφυεῖς χεῖρας του, οἱ ὄνυχες τῶν μικροτελευταίων δακτύλων του ἐμκύνθησαν καὶ ἔλαβον σχῆμα ὁ μὲν περὶ τῆς, ὁ δὲ μαχαίριδιόν· ἕκαμενὼς καλὸς χειρουργὸς μίαν εὐστοχὸν τομὴν ἐπὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, εἰσέδυσσε τὸν πέρανὰ του ταχύτατα ἐντὸς τῶν ῥωθῶνων τοῦ ψυχορραγοῦντος καὶ ἐν τῷ ἔμῳ ἐξῆλθεν ἄφθονον αἷμα· ὁ ἡμιθανὴς ἀνέπνευσε.

— Φεύγομεν τώρα, εἶπε πρὸς τὸν ἐκπληκτὸν Ἀβδηρίτην, ἡ νυκτοφυλακὴ τὴν ὁποίαν βλέπεις ἤδη πλησιάζουσιν χωρὶς νὰ σὲ βλέπῃ, θέλει φροντίσει περὶ αὐτοῦ· ἔλεγε καὶ τὸν ἔσυρε πρὸς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ καὶ ἤδη ἀπεμακρύνθησαν ἐπιστρέφόντες πρὸς τὴν πόλιν.

— Ἀλλὰ τέλος, εἶπέ μοι τὸ ὄνομά σου αἰχμάλωτε! ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ, ὁ Ἀβδηρίτης· μὴ εἶσαι ὁ Ἀσμοδαῖος; πῶς ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς;

— Ὁ διάβολος ἐμειδίασεν ὡς πῖθηκος, καὶ ἔδειξε δύο σειρὰς ὀξέων ὀδόντων λευκοτάτων καὶ γλώσσαν ῥοδόχρουν ὡς τοῦ Αἰλούρου.

— Τὸ πῶς ἦλθα εἶναι ἀπλούστατον· φιλονεικία ἠγέρθη μεταξὺ ἐνὸς συναδέλφου μου καὶ ἐμοῦ, ἂν ὁ προμηνυόμενος Κομήτης θὰ ἦναι ἀληθής. Ἐγὼ διασχιζόμεν ὄχι, ἀλλ' ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀνάγκη ἔχουσα νὰ ἀπασχολήσῃ τὰ ἀνήσυχτα πνεύματα, ἔρριψεν ἐν τῷ μέσῳ τὴν ζωηρὰν αὐτὴν ἰδέαν, ἥτις καὶ ἄλλοτε μέγαν τινὰ Κάρουλον παρέπεισε νὰ δεχθῇ τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ. Ἐκεῖνος ὑπεστήριξε τὸ ἐναντίον, ὅτι εἶναι πραγματικὸς, καὶ τέλος ἐσοικηματίσαμεν κατὰ τὰ ἔθιμά τοῦ τόπου μας, καθ' ἃ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ νικηθεὶς νὰ μείνῃ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἡττης του, καὶ διὰ τοῦτο βλέπεις, ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην συμβαίνουσι φιλονεικίαι καὶ βεβαίως ὁ εἰς θὰ νικᾷ πάντοτε, διασπείρονται διάβολοι εἰς ὅλους τοὺς κατοικοῦμένους πλανήτας καὶ ἀπλανεῖς.

Λοιπὸν τὸ στοίχημα ἦτο, ὁ νικηθεὶς νὰ καταβαίνει εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ μὲν ἑνώσω θέλει αἰχμάλωτος τοῦ πρώτου ἀνθρώπου τὸν ὅποιον ἤθελε συναντήσει. Μετέβημεν τότε εἰς τὸν πόλον τοῦ πλανήτου μας διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁ Κομήτης ἐφαίνετο ὀλόσωμος λαμπρὸς, πυρῶεις ἐνίκηθην, ἀλλὰ τότε ἐκατάλαβα, ὅτι τὸ ζήτημα ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἄλλως πως, δηλαδή, ὄχι ἂν θὰ φανῆ ὁ Κομήτης, ἀλλ' ἂν ἔμελλε νὰ κατακαύσῃ τὴν γῆν καθὼς ἐμανθάναμεν μολαταῦτα ἡσπασθῆν τὸν νικητὴν μου καὶ χωρὶς νὰ στραφῶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐρρίφθην ἐκείθεν κάτω καὶ ἰδοῦ με, καθὼς βλέπω, εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τώρα ἐνοεῖς, ὅτι, ἀφοῦ ἐτήρησα τὸν λόγον μου καὶ ἦλθα νὰ κάμω τὴν ποιήν μου θὰ τηρήσω αὐτὴν μέχρι τέλους, μένων πιστὸς σου αἰχμάλωτος. Εἶμαι δὲ τρισέγγονος τοῦ Ἀσμοδαίου ἢ τοῦ Χωλοῦ διαβόλου, ὅπως θέλεις.

— Δὲν εἶσαι λοιπὸν ὁ Ἀσμοδαῖος ;

— Ὁ Ἀσμοδαῖος, αὐθέντα μου, εἶναι γέρον ἀπόμαχος πλέον, χωλὸς μάλιστα τώρα καὶ κατὰ τοὺς δύο πόδας, πληγωθεὶς εἰς τὴν μάχην τοῦ Μαλακῶφ, ὅπου ὑπερασπίζετο τὴν ἀγαθὴν μερίδα τοῦ πολιτισμοῦ, μόλις δύναται νὰ σαλεύσῃ, καὶ μετέρχεται τὸν διδάσκαλον.

— Τὸν διδάσκαλον ; ὠραῖον ἐπάγγελμα δι' ἓνα διάβολον !

— Αἴ ! εἶδε τόσα πράγματα εἰς τὴν ζωὴν του αὐτὸς ὁ διάβολος, ἀφ' ἧς ἐρρίφθη εἰς τὴν γῆν, δηλαδή ἀφ' ἧς αἱ κοινωνίαι διεφθάρησαν καὶ τῆς ἀρετῆς ὑβρισθείσης ἢ κακία ἐτιμήθη ἔτρεξεν ἐδῶ, ἐπήδησεν ἐκεῖ, περιεπάτησεν ἐλαφρὸς ὡς πνεῦμα ἐπὶ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν, ἀπεικάλυψε μυστήρια, περιέπαιξεν, ἐγέλασεν ὁ πονηρὸς αὐτὸς διάβολος ! εἰς τὰ ἔργα του ἔν ἐνὶ λόγῳ, ὁ Ἀσμοδαῖος εἶναι ὁ διάβολος ἐπικριτὴς τῶν ἡθῶν πάσης κοινωνίας, πάσης ἐποχῆς καὶ μὴ νομίζης ὅτι ἐγεννήθη χθὲς ἰδιότροπον τεκνίον, ὡς τὴν κοινωνίαν σας. Εἶναι γέρον, ὡς ὁ κόσμος, διότι οἱ διάβολοι γηράσκουσι πλὴν δὲν ἀποθνήσκουσι.

Βέβαια δὲν εὗρέθη μόνον εἰς τὴν Γαλλίαν ἐσφραγισμένους ἐντὸς φιάλης, μῆτε μὲ τὴν αὐτὴν μορφήν τοῦ χωλοῦ ἢ τοῦ κυφοῦ ἐπαρουσιάζετο, ἀλλ' οὔτε ἀπλῶς Ἀσμοδαῖος ἐκαλεῖτο πάντοτε ὠνομάσθη καὶ Ἀριστοφάνης καὶ Θεόφραστος διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Διὰ δὲ τὴν Γαλλίαν ἐφάνη Ἀσμοδαῖος ἀπλῶς, Μολιέρος, Βολταίρος καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ μορφάς, διότι αὐτὸς ἀπεικόνιζε τὴν φιλοσοφίαν ὕλων τῶν αἰῶνων εἰς μίαν γελοιογραφίαν. Εἶναι ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ σοφία, ἣτις κατέστη Γαλλικὴ εἶναι ἡ ἔξοχος λογικὴ, ἣτις καθίστατο πνεῦμα σατυρικόν, καὶ ἦτις, ὅπως γίνῃ καταληπτῆ ἔπαιξε πολλάκις παραλογούντος καὶ τρελλοῦ ἐνίοτε προσωπεῖον.

— Ὡ ἄφες, ἄφες ! καὶ ἐνίοτε φαίνεται ἐδελυκτὸς.

— Ὅσω καὶ ἂν φαίνεται ἐδελυκτὸς, ὡς διάβολος, ὑπ' ἄλλην ὅμως ἔποψιν εἶναι ἀξιοσέβαστος, διότι ἀπὸ νοημοσύνης κόσμου ἐβλήθη εἰς ἔργον ζηλιτεύων τὴν διαφθορὰν ὅπου καὶ ὑπὸ οἰονδήποτε ἐνδυμα τὴν εὕρισκεν. Εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Θεοφράστου τοὺς χαρακτῆρας ἐχλεύασεν, ἐζωγράφισεν καθ' ὅλας τὰς ἀποτόμους, ὡς εἰπεῖν φάσεις, τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ βίου, ἐκείνον τὸν ἄξιον σπουδῆς ἑλληνικὸν λαόν, τὸν οἰαματίαν καὶ συνάμα ταπεινόν, τὸν φιλοπαίγμονα καὶ

σπεπτικόν, τὸν λαίμαργον καὶ ἐγκρατῆ, τὸν ὀκνηρὸν εἰς τὰς δημοσίας πλατείας καὶ ἐνταυτῷ δραστήριον, τὸν ῥήτορα, τὸν σοφόν, τὸν καλλιτέχνην, τὸν κακὸτροπον καὶ συνάμα εὐγενῆ, συμπαθῆ, τέλος τὸ μοναδικὸν αὐτὸ παραδειγμα λαοῦ ζώντος. Καὶ ὅτε δὲν εἶχε πλέον οὔτε λέξιν σατυρικὴν, νὰ προσθήσῃ εἰς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀποχωνωθέντων Ἀθηναίων, ἐκωμώδησε τὴν ῥωμαϊκὴν κοινωνίαν, ἐν τῇ πολυτελείᾳ αὐτῆς, ἐσατύρησεν, ὡς Ἰουβενάλιος, ὅταν οἱ ἵπποι καὶ τὰ κτήνη ἐκαλοῦντο σύμβουλοι τοῦ κράτους καὶ περιέπαιξε τὴν κοινωνίαν αὐτὴν, ἣτις ἦτο ὡς ὁ σημερινὸς λαὸς τῆς Γαλλίας πολυάσχολος, θοροβώδης, ἐπιδιώκων τὴν ἀνάπαυσιν, μῆτε καλὸς ἀλλ' οὔτε πάλιν κακός· μακρὰν τῆς δουλείας καὶ οὐδέποτε πλησίον τῆς ἐλευθερίας, πάντοτε ὅμως μέγας. Εἶχε γίνεαι μοναχὸς, Πάπας καὶ ὁ Σατανᾶς αὐτὸς ἐμικτήρισεν, ὡς Πασκίνος, εἰς τὸ σχῆμα τὴν τότε διαφθορὰν· διέτρεξε τὸν Μεσαιῶνα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν σοβαρὰν καὶ ἰδιότροπον, καὶ χωρὶς νὰ σεβασθῆ τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, ἀνέσυρε τὸ κάλυμμα τῆς οἰκιακῆς ἀνατροφῆς καὶ κατέδειξεν αὐτὴν γελοῖαν· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἀνεφαίνετο ὡς τι ματαιώρων εἰς τὴν ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα· ἔγινε Βιλλαρᾶς, Σούττος, χωρὶς ὅμως νὰ διαμηνῆ ἐπὶ πολὺ, διότι ἐνῶ ἡ ἡλικία του ἐξήτει ἄνδρας, δὲν ἦτο εἰσέτι ἀρκετὰ γέρον, ὥστε νὰ κάμνη τὸν διδάσκαλον εἰς τὰ νήπια. Ὅταν μάλιστα ἐνέπνευσεν εἰς τινὰ μαθητευόμενον του τοὺς ἐξῆς κωμικοὺς στίχους καὶ εἶδεν αὐτοὺς δημοσιευμένους εἰς τραγωδίαν· τότε καγχάζων ἐγόγγυσει εἰς τὴν ἀδξιότητα καὶ ἔφυγε μακρὰν. ἰδοῦ αὐτοί :

Χαϊρίτζα

Τί ἔκαμν ὁ Μουκτάρης

ἑρώτασα· κάμνω ἐγὼ ἀναπνοὴν νὰ πάρῃς.

Χασάνης.

“ὦ, ὄχι, ὄχι, περιττὸν. Τί ἔκαμνεις ; “Ε ! ὅ,τι ὄσοι χορταίνουσι μὲ φωνάς· ὀλίγον δηλονότι. ἐκτύπησε κ' ἐβρόντησε, τὸν ἄφρησιν κ' ἐκτύπησε καὶ ἔγεινεν εἰς τὸ νερὸν μεγαλωτάτη τρύπα !!!

— Καλὰ ἕως ἐδῶ ! ἔφυγεν ἐκεῖνος, ὁ κωμωδὸς, ὁ Σάτυρος, ὁ φιλόσοφος, ὁ εὐφυὴς, ὁ ἀνεκτίμητος τῷ ὄντι Ἀσμοδαῖος, καὶ ἰδοῦ ἦλθες Σὺ ὁ τρισέγγονος αὐτοῦ, ὁ τρικέρατος καθὼς λέγεις καὶ φαίνεσαι· ἀλλ' ἄς ἴδωμεν εἰς τί δύνασαι νὰ ἦσαι χρήσιμος· δύνασαι ν' ἀποκαλύψῃς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν, ἐκτὸς τῶν ὑπουργικῶν νὰ καταδείξῃς τοὺς ἄνδρας, ὄχι τοὺς πολιτικοὺς, εἰς τὴν κλίνην τῶν ἔτι, καὶ τὰς γυναῖκας πρὶν τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν, ζωγραφίζων τὰ ἦθη, τὴν κοινωνίαν μας οὐχὶ διαβολικῶς, ἀλλ' εἰς ἓνα κάποιον τρόπον ἡμερον, εὐτράπελον, εὐφυῆ νὰ μὴ δεικνῆς τὰ κερατιδία σου αὐτὰ, ὅσο κομψὰ καὶ ἂν φαίνωνται, μῆτε τοὺς σπινθηροβολούντας δοθαλμοὺς σου, διότι οὕτω ἐμφανιζόμενος θὰ διεγείρῃς τὴν ἀποστραφὴν τῆς Χριστιανικῆς κοινωνίας μας καὶ τὸ ὠραῖον οὐλλον, τὸ ἄγριον εἰς τὰ πάθη του, τὸ ὅποιον (πρόσεξε ὅμως μὴ προδώσῃς τὸ μυστικόν) θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ ἐξημερώσωμεν, θὰ τρομάξῃ εἰς τὴν ἐμφάνισίν σου, θὰ ἐξαγριωθῆ πλειότερον· ἐνῶ ἂν μεταμορφωθῆς εἰς μικρὸν τι ἐρωτίδιον, κόψῃς τοὺς

δυναξός σου θά γίνης εὐπρόσδεκτον παντοῦ· θά τέρπης, θά νοουθετῆς χωρίς νά διαφθείρης, χωρίς νά φοβίζης.

Εἰς ταῦτα τὸ δαιμόνιον ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε στενάζων· ἐκατάλαθα, ἐκατάλαθα, θέλεις νά μὲ μεταμορφώσης εἰς ἐργολάβον· δὲν ἔλθεις λοιπὸν νά ἀφήσω ἐντελῶς τὴν μορφήν μου ταύτην, ὡς σεῖς ἐγκαταλίπετε τὸ ἐθνικὸν σας ἔνδυμα, καὶ νά γίνω ἕνας φράγκος Δελέγκος καὶ ἐγὼ μυραλλειμένος·

Ἄκουσε, Δέσποτα, ζητεῖς ἀδύνατα· ἐκ τῆς μορφῆς δηλαδὴ τῆς φύσεώς μου δὲν δύναιμι οὔτε ἐν κρατίδιον νά ἀραιρέσω· ἀποκαλύπτω τὰς τρέχας τῶν οἰκιῶν, καὶ ἀποκαλύπτομαι ἐνώπιον τοῦ ὠρκίου φύλλου τὸ ὁποῖον λατρεύω καὶ ἐγὼ μὲ ὄλην τὴν διαβολοσύνην μου καὶ τιμῶ· σοῦ ἀποκαλύπτω μυστήρια, διηγοῦμαι ἀνέκδοτα κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ, ἀλλά...

— Ὁχι πολιτικά!

— Αἰ! ὄχι πολιτικά! ἂν καὶ δὲν ἠξεύρω τί πολιτικὸν θά εὔρης, ἂν εἶπω, ὅτι ὁ δεῖνα ὑπουργός εἶναι κοντός, ὁ ἄλλος μακρὸς καὶ...

— Αἰ! στάτον· τίποτε πολιτικὸν δὲν ἔχει τοῦτο, ἀρκεῖ νά μὴ προσθέσης σὺ τὸ μακρὸν καὶ τὸ κοντό σου.

— Εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, Δέσποτα· λοιπὸν θά τρέγω ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις σου ἀλλὰ μὲ τὴν μορφήν μου αὐτήν· καὶ θά συλλέγω ὅ,τι τερπνόν, ὅ,τι εὐφρυνῶς ἀπὸ συνοικεῖας εἰς συνοικεῖαν, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· καὶ θά ἀνοίγω τὰς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ μικρὰ ταῦτα ἐργαλεῖα (καὶ ἔδειξε τοῦς δυναξός του, δι' ὧν πρὸ ἐλίγου ἐχειροῦργησε) καὶ κατὰ τὴν νεωτέραν φρενολογικὴν θεωρίαν τοῦ Γαλλ· θά ἐξετάζω τὸν ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον, καὶ ὡς ἐπὶ Γεωγραφικῷ Χάρτου, θά βλέπης τὰς κυκλοφορούσας ιδέας ὡς μικρὰ ζωῦρικ μωρμυδιζόντα· καὶ θά ἀνατέμω τὰς τρυφεράς καρδίαις, διότι ὑπάρχουν καὶ σκληραὶ, καὶ θά βλέπης τοῦς σκώληκας τῶν παθῶν· καὶ θά πηδῶ ἐδῶ, καὶ θά πηδῶ ἐκεῖ.

— Καὶ ἐγὼ διὰ νά βλέπω ὅλα ταῦτα, πρέπει νά πηδῶ μαζὺ σου· ἐλίγον ἐπίπνον, αἰ! Τί λέγεις;

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη! δὲν εἶναι ἀνάγκη· ἀρκεῖ νά κρατῆς τὴν ἄκραν τῆς οὐράς μου, καὶ ἐγὼ ἂν πηδήσω εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ κόσμου αὐτὴ μωκίνοται, καὶ ὡς τηλεγράφος θά σοῦ διαβιβάξῃ ὅ,τι βλέπω, ὅ,τι ἀντιλαμβάνομαι καὶ θά ζητῆς ὅ,τι θέλεις νά μάθης· καὶ θά προστάξῃς πᾶσα ἐδῶ, διάβολε, πᾶσα ἐκεῖ· καὶ τότε ἂν θέλης δημοσίευσαι τὰς τηλεγραφικὰς ταύτας εἰδήσεις σου, νεωτερίζων καὶ σὺ, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν — Τοῦ διαβόλου τὰ πηδῆματα—

Δ. Ν. ΒΡΑΤΣΙΑΝΟΣ.

